

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра кримінально-правових дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

31 ” серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ВЛАСНОСТІ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
галузь знань _____ D Бізнес, адміністрування та право _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ D8 Право _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ Право _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ юридичний _____

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

“31” серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Харченко Вадим Борисович, професор кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, д.ю.н., професор.

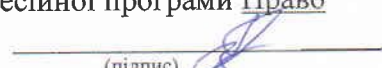
Програму схвалено на засіданні кафедри
кафедри кримінально-правових дисциплін

Протокол від “28” серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін

 Олександр ЖИТНИЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Право
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми Право
 Ганна ЗУБЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від “31” серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії_ юридичного факультету

 Ганна ЗУБЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми діяльності кримінальної юстиції в Україні та ЄС» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра (другий (магістерський) рівень вищої освіти);

Освітня програма Право, спеціальності D8 Право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Актуальні проблеми діяльності кримінальної юстиції в Україні та ЄС» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного розуміння сучасних концептуальних, нормативно-правових та практичних проблем функціонування кримінальної юстиції України та держав — членів Європейського Союзу, розвиток здатності здійснювати порівняльно-правовий аналіз відповідних правових інститутів, критично оцінювати практику їх застосування та формулювати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення кримінального та кримінального процесуального законодавства і практики діяльності органів кримінальної юстиції України. Дисципліна спрямована на поглиблення знань про сучасну модель кримінальної юстиції, взаємодію її суб'єктів, стандарти забезпечення прав людини у кримінальному провадженні, вплив права Європейського Союзу, практики Європейського суду з прав людини та європейських стандартів на розвиток української системи кримінальної юстиції.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

1. поглиблення та систематизація знань про поняття, структуру, принципи та сучасні моделі кримінальної юстиції;
2. дослідження актуальних проблем функціонування органів досудового розслідування, прокуратури, суду, адвокатури та інших суб'єктів кримінального провадження;
3. аналіз сучасних тенденцій розвитку кримінального та кримінального процесуального права України;
4. дослідження європейських стандартів кримінальної юстиції та особливостей їх імплементації в Україні;
5. формування навичок порівняльно-правового аналізу української та європейських моделей кримінальної юстиції;
6. аналіз практики Європейського суду з прав людини у справах, пов'язаних із кримінальною юстицією;
7. дослідження актуальних проблем забезпечення прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;
8. аналіз сучасних підходів до доказування, допустимості доказів, застосування заходів забезпечення кримінального провадження та судового контролю;
9. дослідження проблем міжнародного та європейського співробітництва у сфері протидії злочинності;
10. формування навичок критичного аналізу законодавства, судової практики, правових доктрин та наукових джерел;
11. формування здатності виявляти проблеми правового регулювання діяльності кримінальної юстиції та пропонувати обґрунтовані шляхи їх вирішення;
12. розвиток навичок юридичної аргументації, професійної дискусії та підготовки аналітичних матеріалів щодо функціонування кримінальної юстиції.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
12 год.	6 год.
Семінарські заняття	
12 год.	2 год.
Самостійна робота	
60 год.	60 год.

1.6 Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Інтегральна компетентність ІК.

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК-3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК-4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК-7. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

ЗК-8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК-9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності;

СК-2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України;

СК-3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні;

СК-4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України;

СК-5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції;

СК-6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;

СК-7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні;

СК-9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності;

СК-10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;

СК-11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів;

СК-12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника;

СК-13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією;

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН-1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ у сфері кримінальної юстиції, виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання;

ПРН-2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей, принципи верховенства права та права людини з діяльністю органів кримінальної юстиції України та держав – членів Європейського Союзу;

ПРН-3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів із різних джерел щодо функціонування систем кримінальної юстиції України та ЄС, перевіряти їх достовірність із використанням сучасних методів дослідження;

ПРН-6. Обґрунтовано формулювати правову позицію щодо актуальних проблем кримінальної юстиції, оцінювати докази та наводити переконливі юридичні аргументи;

ПРН-7. Дискутувати зі складних проблем діяльності кримінальної юстиції України та ЄС, пропонувати й обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;

ПРН-8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати й використовувати інформацію для аналізу проблем правозастосування у сфері кримінальної юстиції;

ПРН-10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем із правовою системою України з урахуванням сучасних правових доктрин, цінностей і принципів функціонування права;

ПРН-11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів кримінальної юстиції;

ПРН-12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів кримінальної юстиції України та держав – членів Європейського Союзу, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу;

ПРН-13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів у сфері кримінальної юстиції;

ПРН-14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування у сфері кримінальної юстиції;

ПРН-15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних із реалізацією процесуального правозастосування у сфері кримінальної юстиції;

ПРН-17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності, пов'язаних із кримінальною юстицією;

ПРН-19. Формулювати багатоваріантність розв'язання правових проблем (задач) у вирішенні практичних ситуацій у сфері кримінальної юстиції.

Узагальнені результати навчання дисципліни

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- основні теоретичні концепції та сучасні моделі кримінальної юстиції;
- систему органів кримінальної юстиції України та основні підходи до її організації в державах ЄС;
- основні джерела права Європейського Союзу у сфері кримінальної юстиції;

- європейські та міжнародні стандарти захисту прав людини у кримінальному провадженні;
- основні правові позиції ЄСПЛ щодо права на справедливий суд, свободи та особистої недоторканності, права на захист, презумпції невинуватості, допустимості доказів та інших гарантій;
- сучасні проблеми досудового розслідування, прокурорського нагляду, судового контролю та судового розгляду;
- механізми міжнародного та європейського співробітництва у протидії злочинності.

Уміти:

- здійснювати комплексний аналіз проблем кримінальної юстиції;
- застосовувати нормативні положення України, міжнародні стандарти та право ЄС до вирішення практичних ситуацій;
- знаходити та критично аналізувати релевантну практику ЄСПЛ та судову практику;
- проводити порівняльно-правове дослідження моделей кримінальної юстиції;
- виявляти проблеми правового регулювання та правозастосування;
- формувати юридично обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення законодавства та практики;
- готувати аналітичні та науково-практичні матеріали з актуальних проблем кримінальної юстиції;
- аргументовано презентувати та захищати власну правову позицію.

Демонструвати:

- здатність до критичного та системного мислення;
- здатність працювати з великими масивами нормативної, судової та наукової інформації;
- здатність застосовувати порівняльно-правовий та міждисциплінарний підходи;
- здатність працювати з правом Європейського Союзу та європейськими стандартами прав людини;
- здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях правової невизначеності;
- професійну комунікацію та юридичну аргументацію;
- академічну доброчесність і відповідальність під час проведення правничих досліджень.

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни

1. Теорія держави і права — знання основних понять, принципів та закономірностей функціонування права і правової системи.

2. Конституційне право України — розуміння конституційних засад діяльності органів державної влади та гарантій прав і свобод людини.

3. Кримінальне право України — знання основ кримінальної відповідальності, складу кримінального правопорушення, системи кримінальних правопорушень та принципів кримінального права.

4. Кримінальне процесуальне право України — знання засад кримінального провадження, процесуального статусу його учасників, доказування та основних процесуальних процедур.

5. Міжнародне публічне право — знання основ міжнародно-правового регулювання та взаємодії міжнародного і національного права.

6. Права людини / Міжнародний захист прав людини — розуміння основних міжнародних стандартів прав людини та механізмів їх захисту.

7. Право Європейського Союзу — базове розуміння правової системи ЄС, її джерел та принципів взаємодії з національними правовими системами держав-членів.

8. Судові та правоохоронні органи — розуміння системи органів правосуддя та правоохоронних органів України.

9. Юридична методологія та навички роботи з правовою інформацією — уміння працювати з нормативно-правовими актами, судовими рішеннями, науковою літературою та електронними правовими базами.

10. Іноземна мова за професійним спрямуванням — бажаний рівень, достатній для роботи з правничими джерелами англійською мовою та/або іншою офіційною мовою Ради Європи.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Право та установи Європейського Союзу

Тема 1. Інститути ЄС. Європейська рада та керівні установи ЄС

Ретроспективний огляд створення та удосконалення інституційної системи Європейського Союзу. Побудова єдиного інституційного дизайну Європейського Союзу: причини та наслідки. Принципи міжінституційних відносин. Трансформація інституційної системи Європейського Союзу та теорії управління демократією. Структурний склад установ Європейського Союзу, до компетенції яких входить формування та реалізація кримінальної політики. Формальні компетенції з точки зору керівних обов'язків. Процедури прийняття рішень. Допоміжні органи та установи, та їх роль у формуванні та реалізації спільної політики країн Європейського Союзу у створенні дизайну кримінальної політики ЄС.

Тема 2. Європейський Парламент, Європейська Комісія, Європейський суд

Історія створення Європейського Парламенту та Комісії та їх розвиток. Склад Європейського Парламенту та Комісії. Європейський Парламент та функції демократичного нагляду. Європейська комісія – технократичний "двигун" євроінтеграції. Розділ компетенцій Європейського парламенту та Комісії. Процедурний порядок роботи Комісії. Проблемні питання взаємодії та співробітництва Європейського парламенту та Комісії. Перспективи удосконалення взаємодії Європейського парламенту та Комісії. Взаємодія парламенту України з Європейським парламентом та Комісією. Шляху удосконалення співробітництва. Історія створення Європейського Суду. Склад Європейського суду. Юрисдикція та види справ, що входять до компетенції Європейського Суду. Роль Європейського Суду у розширенні законодавства Європейського Союзу та національного законодавства країн-членів ЄС шляхом процедури попереднього рішення.

Тема 3. Джерела права ЄС

Види компетенцій Європейського Союзу. Первинний закон. Джерела "вторинного права" та їх особливості. Постанови Європейського Суду в системі джерел права Європейського Союзу. Місце міжнародних договорів у правовій системі Європейського Союзу. "Звичайні" законодавчі процедури. Інші процедури. Впровадження законодавства Європейського Союзу на національному рівні. Компетенції центральних органів Європейського Союзу та законодавчих органів країн-учасників Європейського Союзу. Види угод в межах Європейського Союзу. Порядок укладення міжнародних договорів. Структура Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Роль міжнародних угод в процесі створення та реалізації спільної кримінальної політики країн-членів Європейського Союзу.

Розділ 2. Органи кримінальної юстиції ЄС та України

Тема 4. Органи кримінальної юстиції ЄС

Історія створення та розвиток Євроюсту. Агентство Європейського Союзу з питань правоохоронного співробітництва (Європол). Компетенції Європолу. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах. Принцип взаємного визнання судових рішень у межах Європейського Союзу. Порядок екстрадиції між країнами Європейського Союзу. Ордер на арешт. Рамки для прийняття рішення. Основні характеристики ордеру на арешт.

Тема 5. Органи кримінальної юстиції України

Тема 6. Нормативні та інституційні засади співробітництва органів кримінальної юстиції ЄС та України

Взаємна правова допомога у кримінальних справах між органами кримінальної юстиції України та Європейського Союзу. Екстрадиція: порядок та принципи. Передача засуджених з території України країнам-членам Європейського Союзу та у зворотному напрямку. Взаємодія України з міжнародними поліцейськими організаціями.

Розділ 3.

Тема 7. Джерела кримінального права ЄС

Коротка історія кримінального права ЄС. Компетенції, законодавчі процеси та інститути ЄС у сфері кримінального права. Джерела та доктрини кримінального права ЄС. Загальні принципи кримінального права ЄС. Вступ до основ кримінального законодавства ЄС. Європейські злочини: конкретні злочини на рівні ЄС. Минуле та майбутнє кримінального права ЄС.

Тема 8. Основні інститути кримінального права за законодавством країн ЄС (порівняльний аналіз)

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	ін д.	с. р.		л	с	ла б.	ін д.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Інститути ЄС. Європейська рада та керівні установи ЄС		1	1					1				
Тема 2. Європейський Парламент, Європейська Комісія, Європейський суд		1	1					1	1			
Тема 3. Джерела права ЄС		1	1									
Тема 4. Органи кримінальної юстиції ЄС		1	1					1	1			

Тема 5. Органи кримінальної юстиції України		1	1					1				
Тема 6. Нормативні та інституційні засади співробітництва органів кримінальної юстиції ЄС та України		3	3					1	1			
Тема 7. Джерела кримінального права ЄС		1	1									
Тема 8. Основні інститути кримінального права за законодавством країн ЄС (порівняльний аналіз)		3	3					1	1			
Усього годин	36	12	12			1		6	4			1

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Денне/заочне
1	Інститути ЄС. Європейська рада та керівні установи ЄС	1/0
2	Європейський Парламент, Європейська Комісія, Європейський суд	1/1
3	Джерела права ЄС	1/0
4	Органи кримінальної юстиції ЄС	1/1
5	Органи кримінальної юстиції України	1/0
6	Нормативні та інституційні засади співробітництва органів кримінальної юстиції ЄС та України	3/1
7	Джерела кримінального права ЄС	1/0
8	Основні інститути кримінального права за законодавством країн ЄС	3/1
Усього		12/4

5. Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин Денне/заочне

1	Підготовка до семінарських занять, поточного та семестрового контролю: робота з навчальними посібниками, монографіями, публікаціями в періодичних виданнях, конспектами лекцій, нормативними матеріалами, internet-ресурсами	60
	Разом	60

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Метод навчання – взаємопов'язана діяльність викладача та студента, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури. Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в межах репродуктивного (відтворюючого) мислення. Цей метод знаходить широке застосування для передачі великого масиву інформації.

Репродуктивний метод. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях. Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, практичні завдання, програмований контроль, різні форми самоконтролю.

Метод проблемного викладу. Науково-педагогічний працівник (НПП) до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів. Показує спосіб вирішення поставленого завдання. Спосіб досягнення мети розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів. Студенти стають свідками й учасниками наукового пошуку. Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки НПП.

Частково-пошуковий, або евристичний, метод. Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань. Пошук рішення відбувається під керівництвом НПП. Процес мислення здобуває продуктивний характер. Процес мислення поетапно направляється й контролюється НПП або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах.

Дослідницький метод. Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, виконують інші дії пошукового характеру. Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес розв'язання завдання).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

Метод моделювання. Моделювання ситуацій під час навчального процесу – це створення таких ситуацій-моделей, де реальні об'єкти замінюються символами і взаємовідносини між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом НПП, тобто штучно.

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу.

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Самоконтроль призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу навчальної дисципліни (розділу, теми). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках для семінарських занять передбачаються питання для самоконтролю.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, курсових робіт, підсумковий семестровий, відстрочений контроль.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмам попереднього навчання. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття із забезпечувальною дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Конкретні форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються програмою навчальної дисципліни. Результати оцінювання роботи студентів мають бути доведені до відома студентів своєчасно. Формою поточного контролю є ректорські контрольні роботи. Результати оцінювання ректорських контрольних робіт можуть зараховуватися як результати виконання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формі заліку або семестрового екзамену з конкретної навчальної дисципліни. Студента допускають до семестрового

контролю за умови виконання ним усіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр з цієї дисципліни.

Семестровий залік - форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу, а також виконаних ними певних робіт на семінарських заняттях. Семестровий залік не передбачає обов'язкової присутності студентів за умови виконання ними всіх видів робіт, передбачених навчальним планом за семестр.

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні заліку з навчальної дисципліни, складає 40.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни (практики) та балів, набраних при складанні семестрового екзамену (заліку).

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни (проходженні практики), складає 100.

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 60 = 60$:

Формула обчислення

$$\sum 60 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 12 \text{ (дванадцять)}$$

Примітка:

$\sum 60$ – сума максимальної кількості балів

$\sum 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\sum 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

12 – коефіцієнт

Поточний контроль						Разом	Екзамен /залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	TN			
$\sum 60$						60	40	100

T1, T2 ... TN – теми.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів,

Заочна форма навчання

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\Sigma 10$ – 10:

Формула

$$\Sigma 60 = T1 + T2$$

Контрольна робота (одна в семестр) – 50 балів

Поточний контроль		Разом	Екзамен /залік	Сума
T1	T2			
$\Sigma 60$		60	40	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії залікових робіт.

Залікова робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має чотири варіанти відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожен правильну відповідь нараховується один бал.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних, проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	За чотирирівневою шкалою оцінювання	За дворівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	не зараховано

Результати складання екзамену оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вносяться в екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

Оцінка знань студентів за усну відповідь, виконання індивідуальних завдань при поточному контролі на семінарських заняттях, виконанні тестових завдань, підсумковому контролі знань на екзамені повинна відповідати наступним вимогам:

Оцінку **«відмінно»** заслуговує студент, який глибоко та твердо засвоїв весь програмний матеріал, повністю системно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, пов'язує теорію з практикою; може відповісти на будь-яке запитання при зміні його форми; демонструє знання монографічного матеріалу; правильно та повно обґрунтовує, аргументує власні висновки; виявляє уміння самостійно узагальнювати та викладати матеріал, не допускаючи помилок.

Оцінку **«добре»** – заслуговує студент, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, не допускає суттєвих помилок у відповідях на питання, правильно використовує теоретичні положення і володіє необхідними навичками щодо узагальнення та систематизації матеріалу, який вивчається.

Оцінку **«задовільно»** – заслуговує студент, який засвоїв тільки основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді, недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у викладанні програмного матеріалу та має певні труднощі в узагальненні та систематизації матеріалу, який вивчається.

Оцінку **«незадовільно»** – заслуговує студент, який не володіє значною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, має значні труднощі при узагальненні матеріалу, який вивчається.

10. Рекомендована література

1. Arnall Anthony, Chalmers Damian (eds.). The Oxford Handbook Of European Union Law. Oxford University Press, 2015. 1048 p.
2. Christiansen T., Ren C. Constitutionalizing the European Union. London: Macmillan, 2009. Consolidated version of the Treaty on the European Union. Blackstone's EU Treaties and legislation/ N.Foster (ed.). Oxford: Oxford University Press, 2014.
3. Craig P., de Búrca G. EU Law. Text, Cases and Materials Oxford, 2015. 1198 p.
4. Kaczorowska A. European Union Law. London, 2011. 1256 p. Piris J.-C. The Lisbon Treaty. A Legal and Political Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2010.
5. Van Gerven W. The European Union: a polity of states and peoples. Stanford University Press, 200
6. Право Європейського Союзу: підручн. для студ. вищих навч. закладів. Одеса : Фенікс, 2012. 390 с.

7. Асоціація як новий формат відносин України з Європейським Союзом: політичний, правовий, економічний та інформаційний аспекти. Монографія / Копійка В.В., Дорошко М.С., Кондратенко О.Ю. та ін. К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. 389 с.
8. Буряк П.Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навчальний посібник. К.: "Хай-Тек Прес", 2007. 336 с.
9. Європейське право. Право Європейського союзу. У 4-х кн. / Муравйов В.І., Шпакович О.М., Святун О.В., Лисенко О.М. ІН ЮРЕ. 2015.
10. Європейський Союз: економіка, політика, право: енцикл. слов. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: ВПЦ "Київ. ун-т", 2011.
11. Комарова Т.В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС. Монографія. Харків: Право, 2018. 528 с.
12. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський союз: заснування і етапи становлення/ Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. 448 с.
13. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / М.В. Буроменський, Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова та ін.; за заг. ред. М. В. Буроменського. Х. : Право, 2015. 328 с.
14. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / В.Сіденко та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214с.
15. Право Європейського Союзу: основи теорії: підручник /за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків: Право, 2019. 360 с.
16. Право Європейського Союзу: підручн. / за ред. Р. А. Петрова. 7-ге вид. Київ: Істина, 2017. 384 с.
17. Стрельцова О. В. Конституціоналізація процесу асоціації України з Європейським Союзом: Теорія та практика: Монографія. 2017. 532 с.